

Ruimtelijke Veiligheid

Vlaamse overheid

Departement Leefmilieu, Natuur en Energie
Dienst Veiligheidsrapportering

<http://www.lne.be/themas/veiligheidsrapportage>

Marc Bogaert

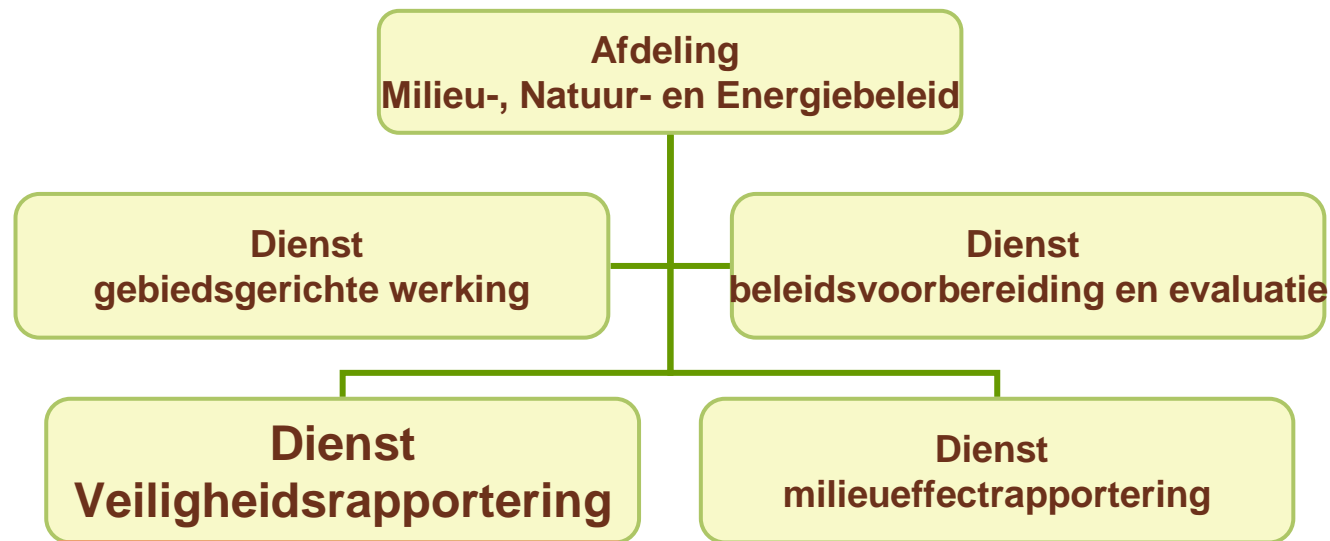
DEEL I.

De dienst Veiligheidsrapportering (dienst VR)

De Vlaamse Overheid

1. Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid
2. Bestuurszaken
3. Financiën en Begroting
4. Internationaal Vlaanderen
5. Economie, Wetenschap en Innovatie
6. Onderwijs en Vorming
7. Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
8. Cultuur, Jeugd, Sport en Media
9. Werk en Sociale Economie
10. Landbouw en Visserij
11. Leefmilieu, Natuur en Energie
12. Mobiliteit en Openbare Werken
13. Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend erfgoed

De dienst Veiligheidsrapportering

- **10 medewerkers + 1 administratieve**
- **Koning Albert II-laan 20, bus 8 - 1000 Brussel**
- **<http://www.lne.be/themas/veiligheidsrapportage>**
- **seveso@vlaanderen.be**

Missie van dienst VR

- Centrale rol bij voorbereiding, optimalisatie en evaluatie van Vlaams extern veiligheidsbeleid met oog op verbetering van de externe veiligheid
- Uitvoering van beleid externe veiligheid als beoordelingsdienst

DEEL II.

Regelgeving ruimtelijke veiligheid

Seveso II RL en ruimtelijke ordening

- Seveso II-richtlijn, art. 12 (RO)
  - “(...) de ten doel gestelde preventie van zware ongevallen en de beperking van de gevolgen van zware ongevallen voor mens en milieu mee in aanmerking worden genomen in hun beleid inzake de bestemming of het gebruik van grond (...)”
  - “ (...) in hun beleid rekening wordt gehouden met de noodzaak om op een langetermijnbasis voldoende afstand te laten bestaan tussen de Seveso-inrichtingen enerzijds, en woongebieden, door het publiek bezochte gebouwen en gebieden, hoofdvervoersroutes voor zover mogelijk, recreatiegebieden en waardevolle of bijzonder kwetsbare natuurgebieden anderzijds (...)”

Seveso II Richtlijn en ruimtelijke ordening

- België: Samenwerkingsakkoord
  - Vertaling van art. 12 van Seveso II-richtlijn, zonder verdere praktische invulling
- Vlaams gewest
  1. Introductie van ruimtelijke veiligheidsrapportage
  2. Verplicht advies van dienst VR op elk ruimtelijk plan

Ruimtelijke veiligheidsrapportage

- Aanpassingen/aanvullingen in het Decreet Leefmilieu
  - Veiligheidsrapportage over Ruimtelijke UitvoeringsPlannen (RUP)
- Aanpassingen in Decreet Ruimtelijke Ordening
  - art. 41 / 42 m.b.t. gewestelijke RUP's
  - art. 44 / 45 m.b.t. provinciale RUP's
  - art. 48 / 49 m.b.t. gemeentelijke RUP's

adviesvraag aan dienst VR

doorwerking van de resultaten in RUP

Decreet R.O.

- Art. 41 – 44 -48

“Als het voorontwerp van gewestelijk(art 41) /provinciaal (art 44) / gemeentelijk (art 48) ruimtelijk uitvoeringsplan beantwoordt aan de criteria, bepaald in toepassing van artikel 4.4.1., § 2, van het decreet van 5 april 1995 houdende de algemene bepalingen van het milieubeleid, stellen de door de Vlaamse regering aangewezen diensten **ten laatste tijdens de plenaire vergadering** dat het voorontwerp het voorwerp vormt van een ruimtelijk veiligheidsrapport, tenzij het voorontwerp zo wordt gewijzigd dat het niet meer aan de bedoelde criteria beantwoordt.”

Decreet R.O.

- Artikel 42 – 45 - 49

“De Vlaamse regering stelt het ontwerp van gewestelijk (art. 42) / provinciaal (art. 45) / gemeentelijk (art. 49) ruimtelijk uitvoeringsplan voorlopig vast.

Als overeenkomstig artikel 41/44/48 een ruimtelijk veiligheidsrapport wordt opgelegd, **moet bij de voorlopige vaststelling van het ontwerp van gewestelijk (art. 42) / provinciaal (art. 45) / gemeentelijk (art. 49) ruimtelijk uitvoeringsplan **met de resultaten ervan rekening gehouden worden.**”**

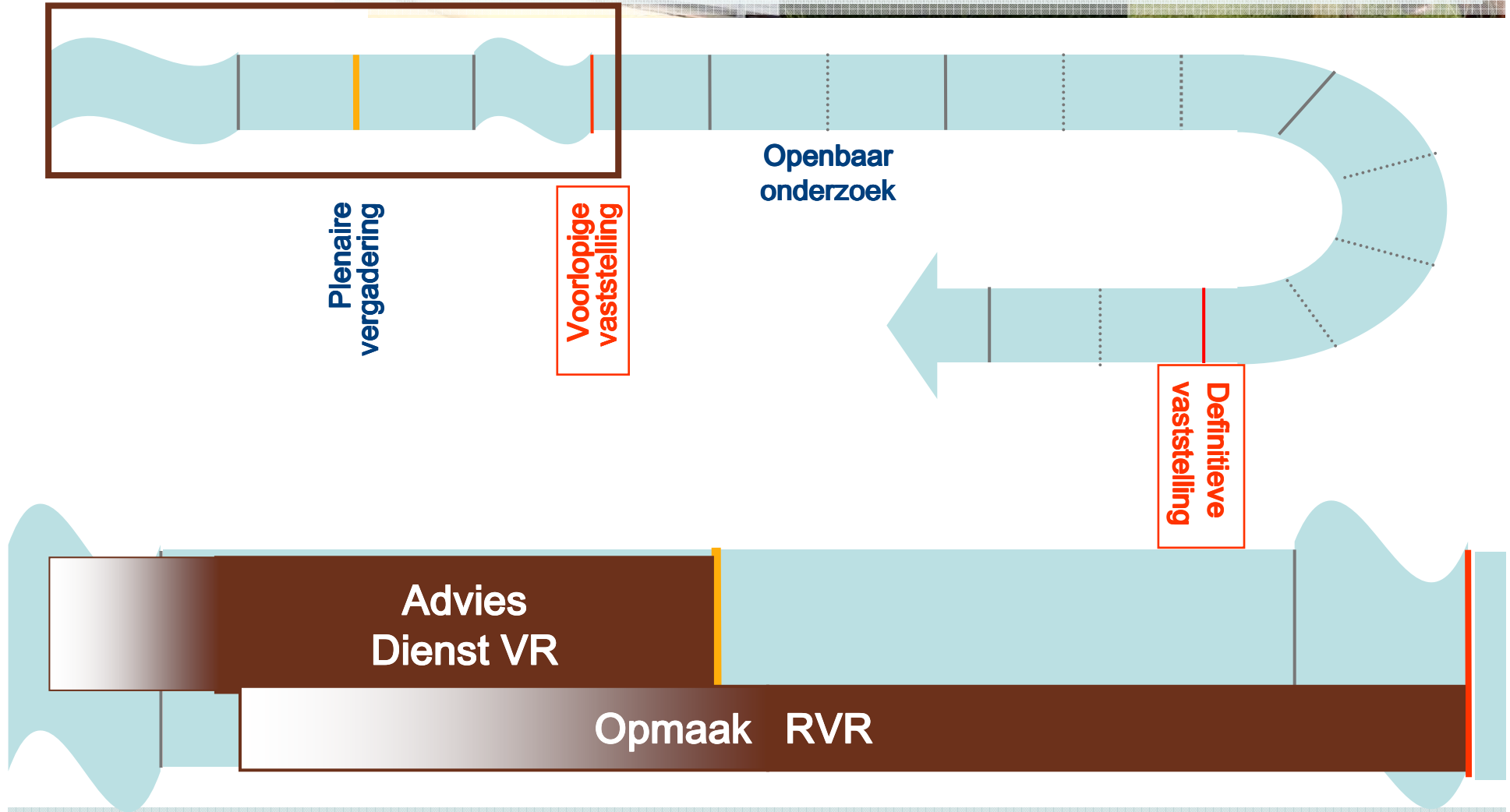

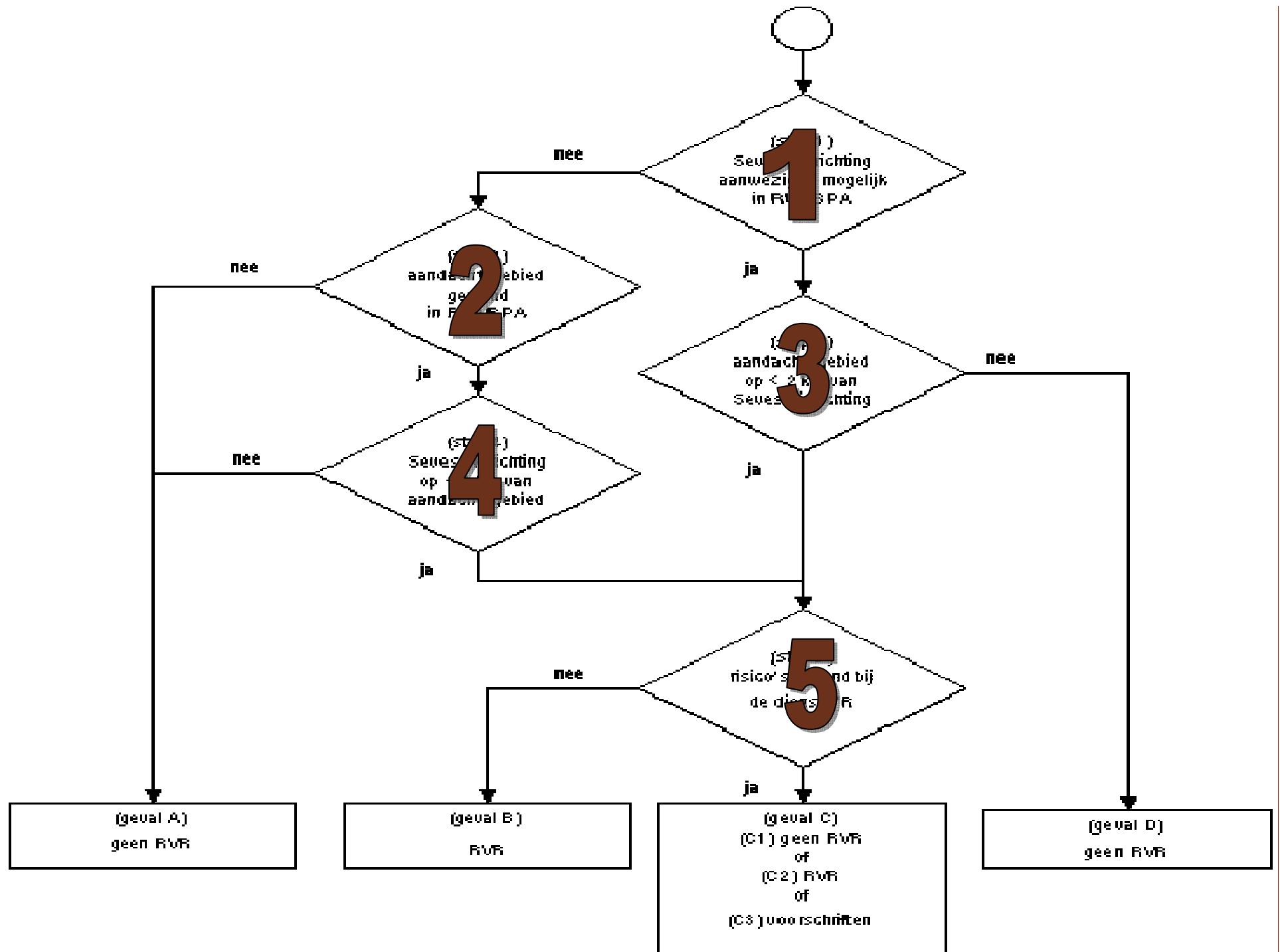
DEEL III.

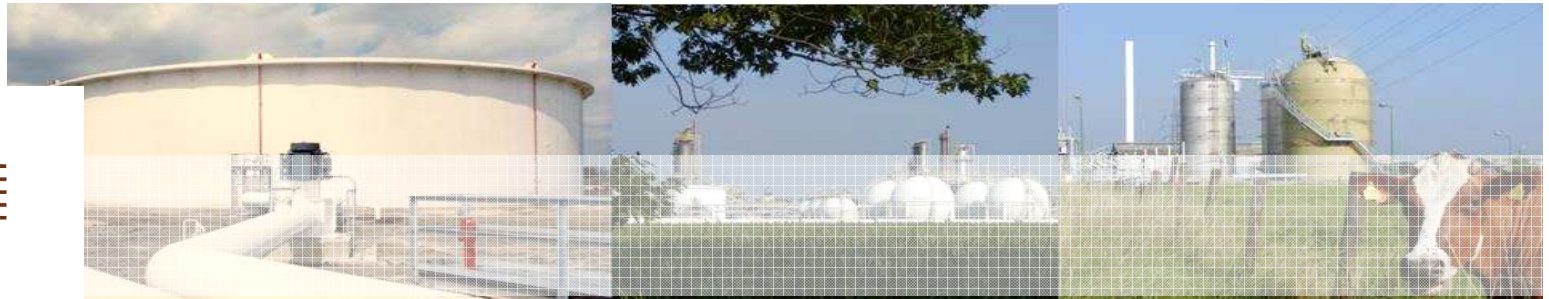
Werkwijze voor advies over ruimtelijke veiligheid

Ruimtelijke veiligheid en RUP

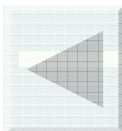

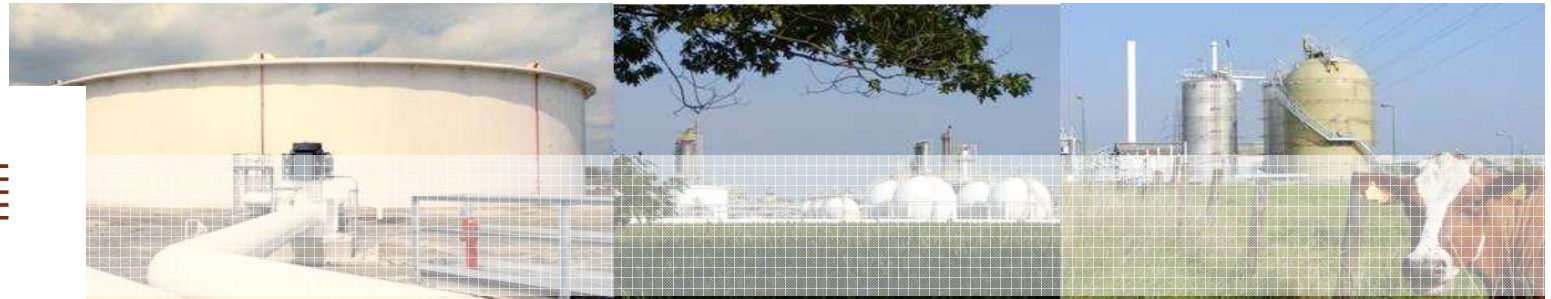

Stap 1: Seveso-inrichting aanwezig of mogelijk in RUP/BPA

- Hogedrempel Seveso-inrichtingen en lagedrempel Seveso-inrichtingen
- Waar te vinden?
  - Lijsten, kaarten, GIS-bestand op webstek
  - Vb. verbod op Seveso-inrichting in stedenbouwkundige voorschriften van betrokken RUP

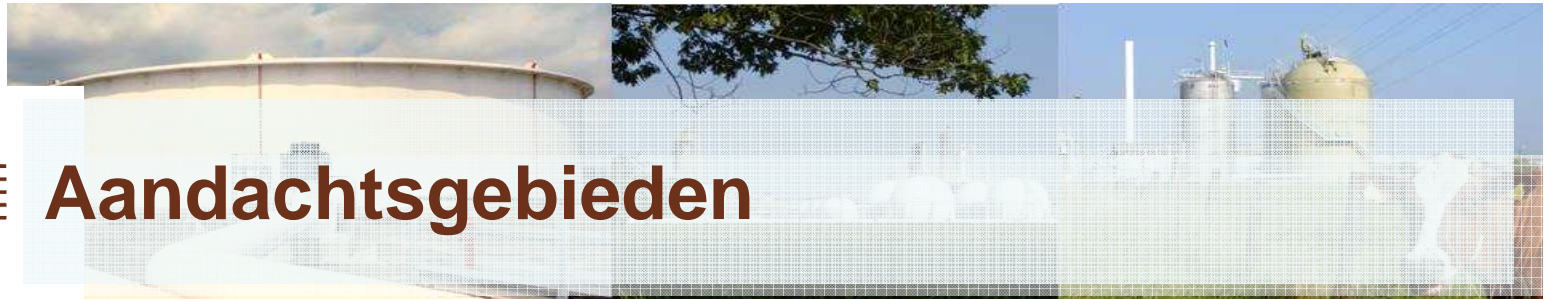

Stap 2: aandachtsgebied gepland (...)

- a) Gebieden met woonfunctie
- b) Kwetsbare locatie
- c) Waardevolle of bijzonder kwetsbare natuurgebieden
- d) Door het publiek bezochte gebouwen en gebieden
- e) Hoofdtransportwegen personenvervoer
- f) Externe gevarenbronnen

a) gebied met woonfunctie:

- woongebieden of woonuitbreidingsgebieden zoals aangegeven op het gewestplan (= *rode kleur of rode arcering*), RUP of BPA
- groepen van minstens 5 bestaande, niet onteigende of in onteigeningsplannen opgenomen wooneenheden, die een ruimtelijk aaneengesloten geheel vormen, in andere gebieden dan hierboven vermeld (= *zonevreemde woonclusters*)

b) kwetsbare locaties:

alle terreinen waarop zich bevinden:

- scholen (kleuterscholen, lagere scholen en secundaire scholen),
- ziekenhuizen
- rust- en verzorgingstehuizen

c) waardevolle of bijzonder kwetsbare natuurgebieden:

één van de volgende gebieden:

- de speciale beschermingszones, de definitief vastgestelde gebieden die in aanmerking komen als speciale beschermingszone en de waterrijke gebieden van internationale betekenis overeenkomstig het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu
- natuurgebieden met wetenschappelijke waarde en de ermee vergelijkbare gebieden, aangewezen op plannen van aanleg en de ruimtelijke uitvoeringsplannen van kracht in de ruimtelijke ordening

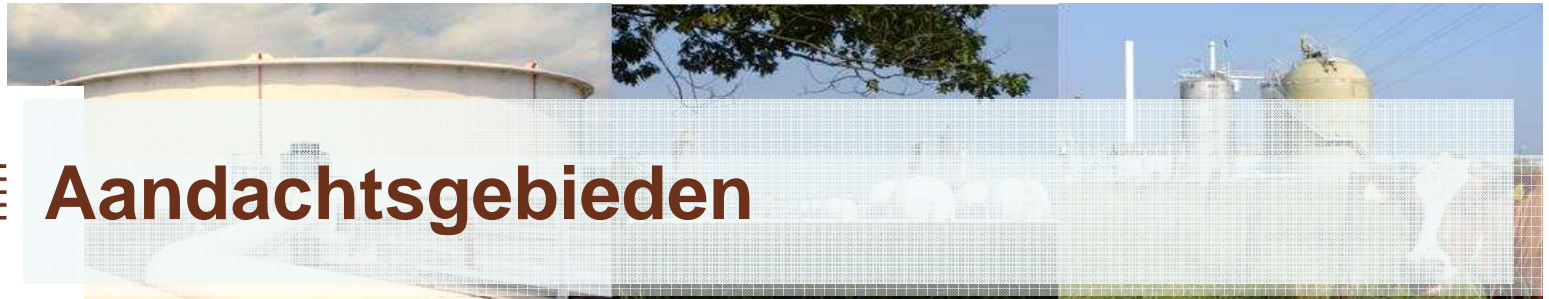
Aandachtsgebieden

d) door het publiek bezochte gebouwen en gebieden, inclusief recreatiegebieden,

waarbij

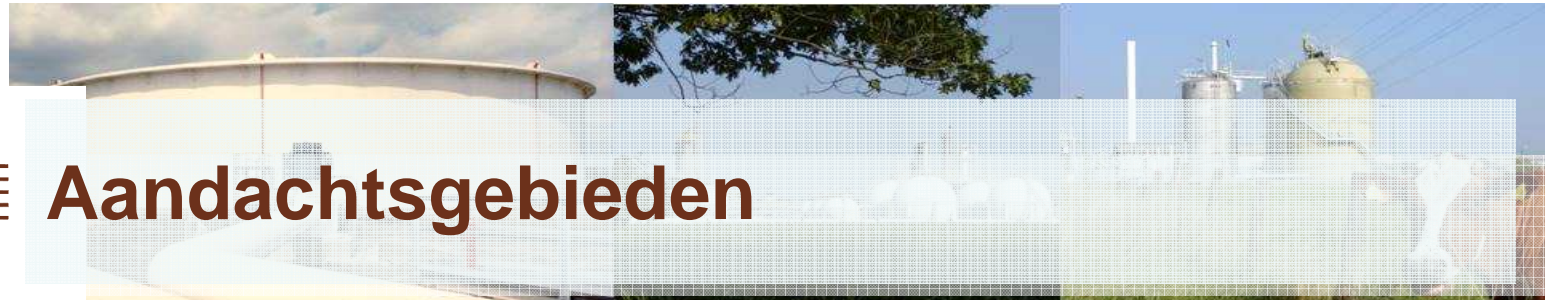
- de gemiddelde aanwezigheid minstens 200 personen per dag is, of
- waarbij op piekmomenten minstens 1000 personen aanwezig zijn

e) hoofdtransportwegen:

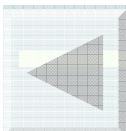
- **wegverkeer:** de wegen behorende tot de categorieën 'hoofdwegen' en 'primaire wegen van categorie I' uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen;
- **spoorwegverkeer:** de spoorwegen behorende tot de categorie 'hoofdspoorwegen voor het personenvervoer' uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen;
- **luchthavenverkeer** in verband met het luchthaventerrein van Zaventem;

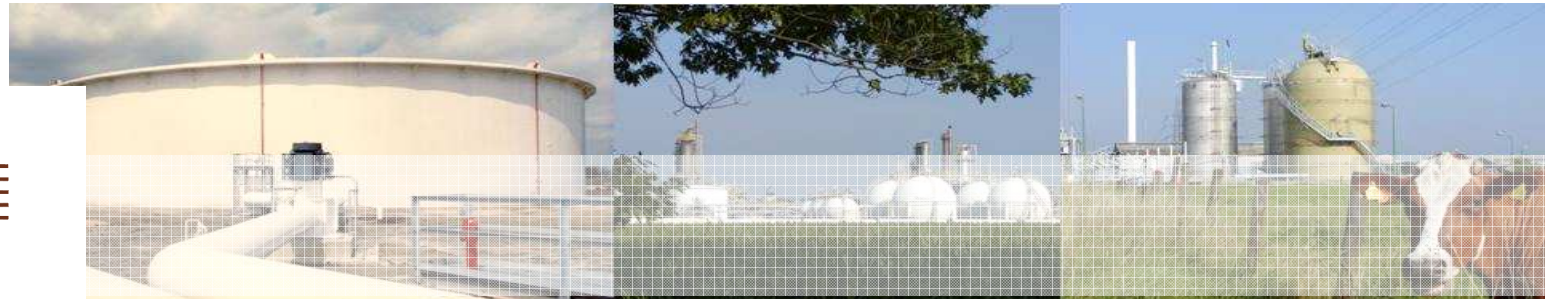

f) externe gevarenbron:

een element in de omgeving dat de oorzaak kan vormen van een zwaar ongeval bij een Seveso-inrichting:

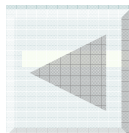
- Pijpleidingen
- Windturbines
- Hoogspanningsleidingen
- LPG-tankstations
- ...

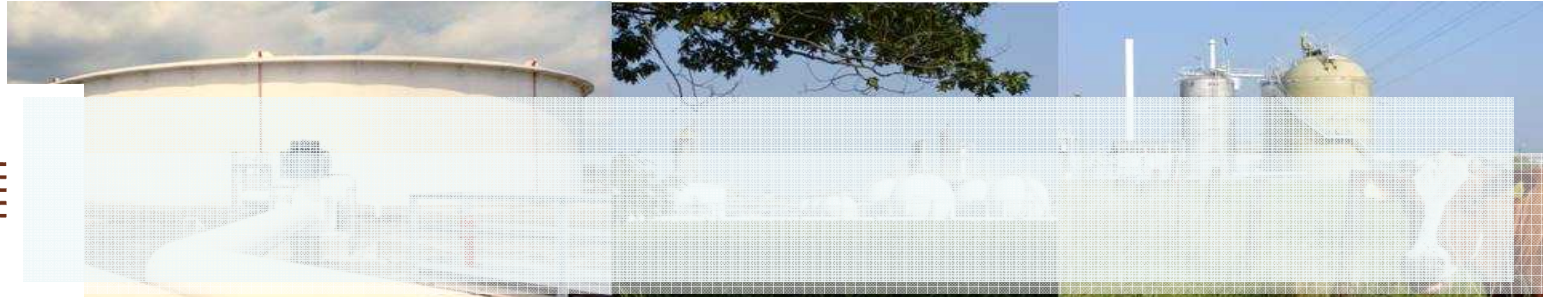

Stap 3 / 4: (...) op < 2 km (...)

- Hangt samen met “het risico van een Seveso-inrichting”
- Risico = kans x gevolg van een zwaar ongeval
  - Drukeffecten tengevolge van een explosie
  - Warmtestraling door een brand
  - Toxische effecten
  - Milieu-effecten
- 2 km (ervaringsgegeven) : risico-afstanden (mens) tot 2 km

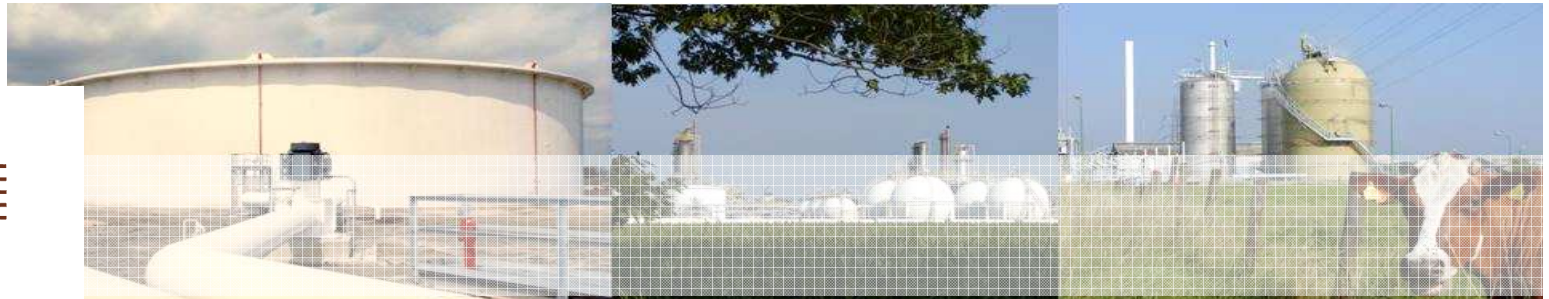

Stap 5: Risico's bekend bij de dienst VR?

- Informatiebronnen:
  - Ruimtelijke VeiligheidsRapport (RVR)
  - Hogedrempel Seveso-inrichtingen:
    - Omgevingsveiligheidsrapport (OVR)
    - Samenwerkingsakkoord-veiligheidsrapport (SWA-VR)
    - Veiligheidsnota's
  - Lagedrempel Seveso-inrichtingen
    - Veiligheidsstudies
    - Veiligheidsnota's
    - Kennisgevingen
    - Riskbuilder

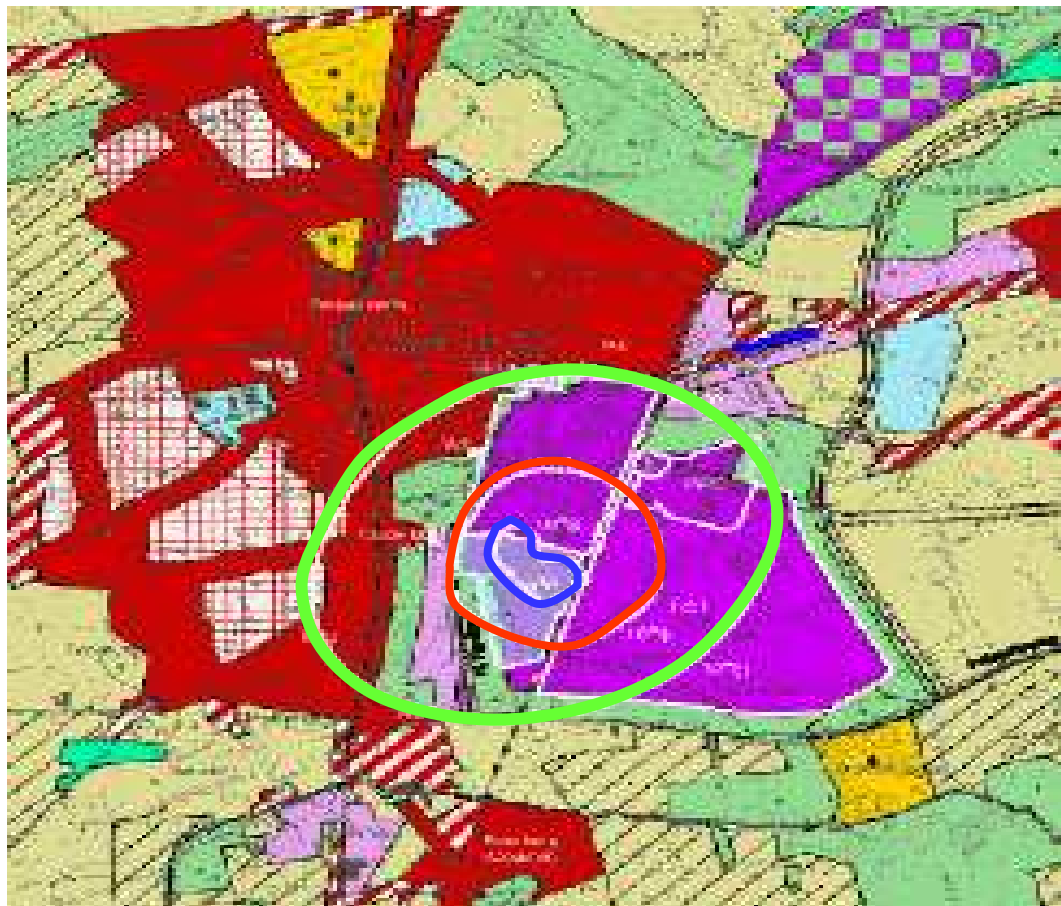

Stap 5: Risico's bekend bij de dienst VR?

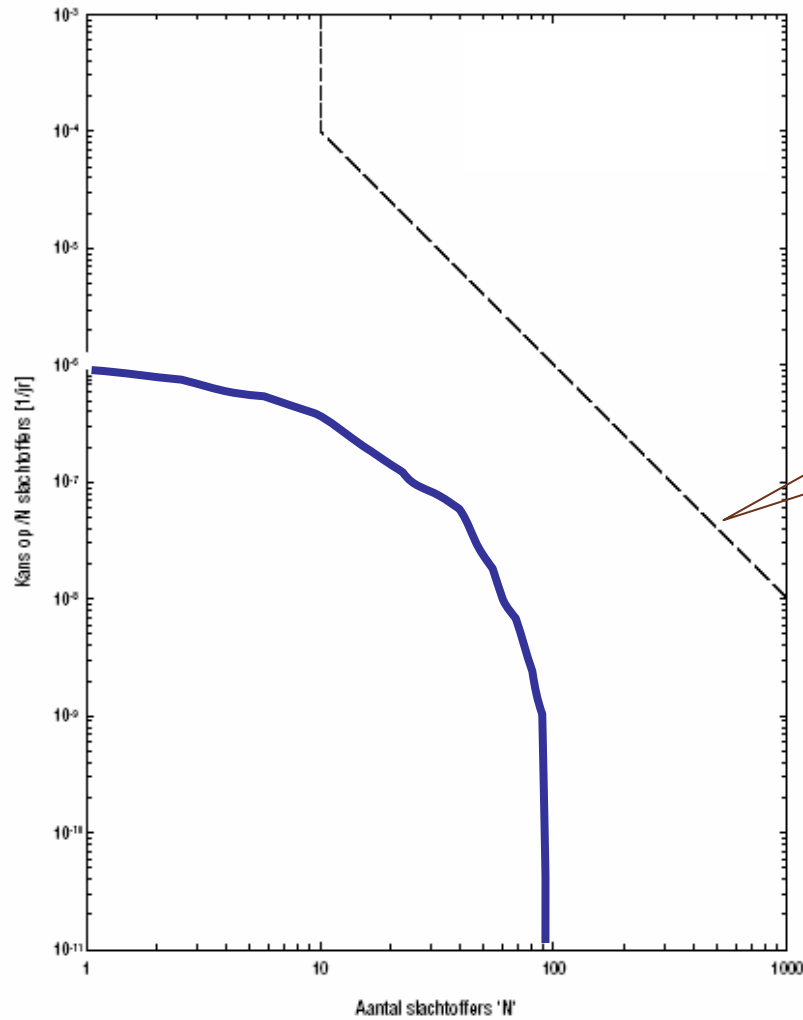
- Wat is “risico's bekend”?
  - Informatiebron moet actueel zijn
  - Risico's berekend volgens de meest recente richtlijnen
  - Berekende risico's worden uitgedrukt in
    - Plaatsgebonden risico → isorisicocontouren (IRC)
    - Groepsrisico → groepsrisicocurve
en getoetst aan vastgelegde risicocriteria

Criteria plaatsgebonden risico

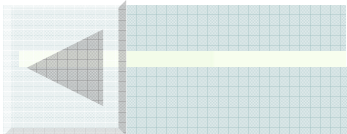

Toetsing aan locatie	IRC
Grens van de Inrichting	$10^{-5}/j$
Grens van gebied met woonfunctie	$10^{-6}/j$
Grens van gebied met kwetsbare locatie	$10^{-7}/j$

criterium – Groepsrisico

criterium

Deel IV: RVR en de gehanteerde methodieken

Methodieken RVR

- Voorlopig 2 methodieken voor kwantificering risico's en bepalen scheidingsafstand in RVR:
  - A. Methodiek opgebouwd rond aanwijzingsgetallen
  - B. Methodiek opgebouwd rond representatieve stoffen
- Methodieken opgebouwd rond hoeveelheid en aard gevaarlijke stoffen
- Analoge resultaten, conservatieve berekening

Methodiek A

Methodiek op basis van aanwijzingsgetallen

Methodiek aanwijzingsgetallen

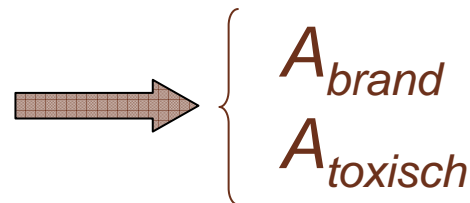
1. Inplanting nieuwe Seveso-inrichting, die wenst op te slaan:

- 200 ton gasolie (brandbaar)
- 80 ton LPG (brandbaar)
- 5 ton chloor (toxisch)

Q : hoeveelheid gevaarlijke stof

G* : gecorrigeerde grenswaarde (uit tabel)

A : aanwijzingsgetal

Iso-A contouren (brandbare stoffen)

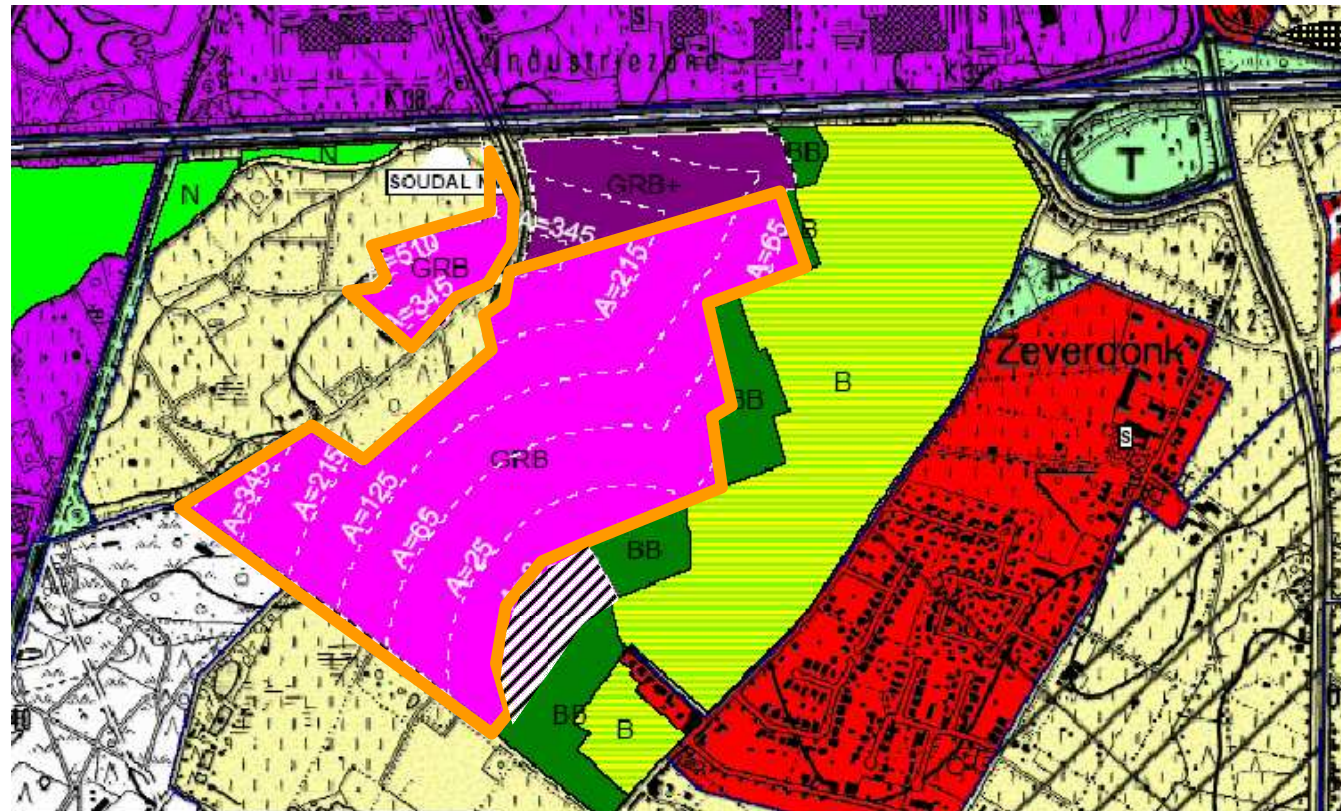
Inplantingslocaties op kaart aanduiden → Alternatieven inplanting

200 ton gasolie +
 80 ton LPG
 toegelaten

Inplanting van 200
 ton gasolie + 80
 ton LPG misschien
 mogelijk; vereist
 verder onderzoek

Brandbare stoffen en explosieven

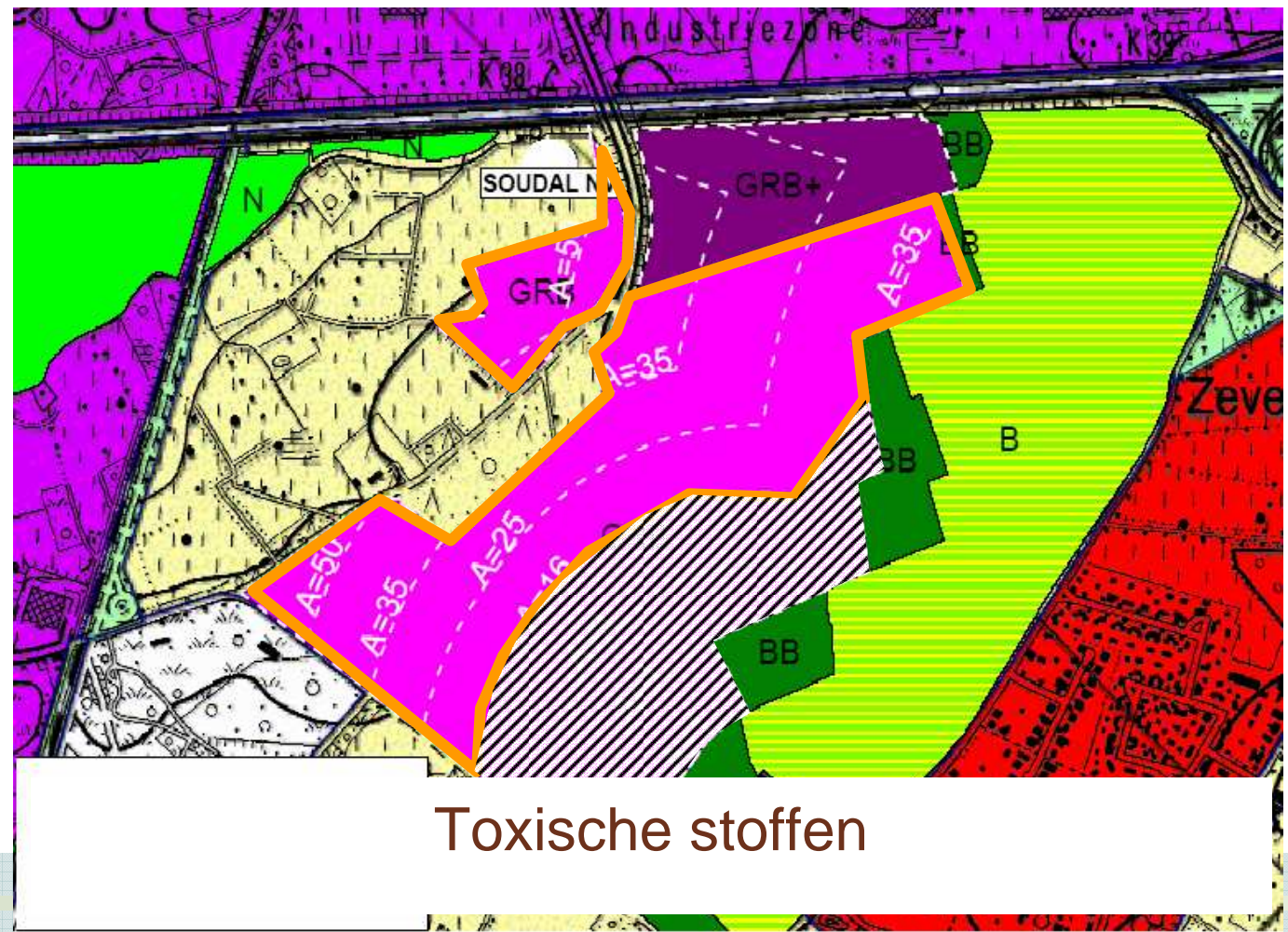

Iso-A contouren (toxische stoffen)

Inplantingslocaties op kaart aanduiden → Alternatieven inplanting

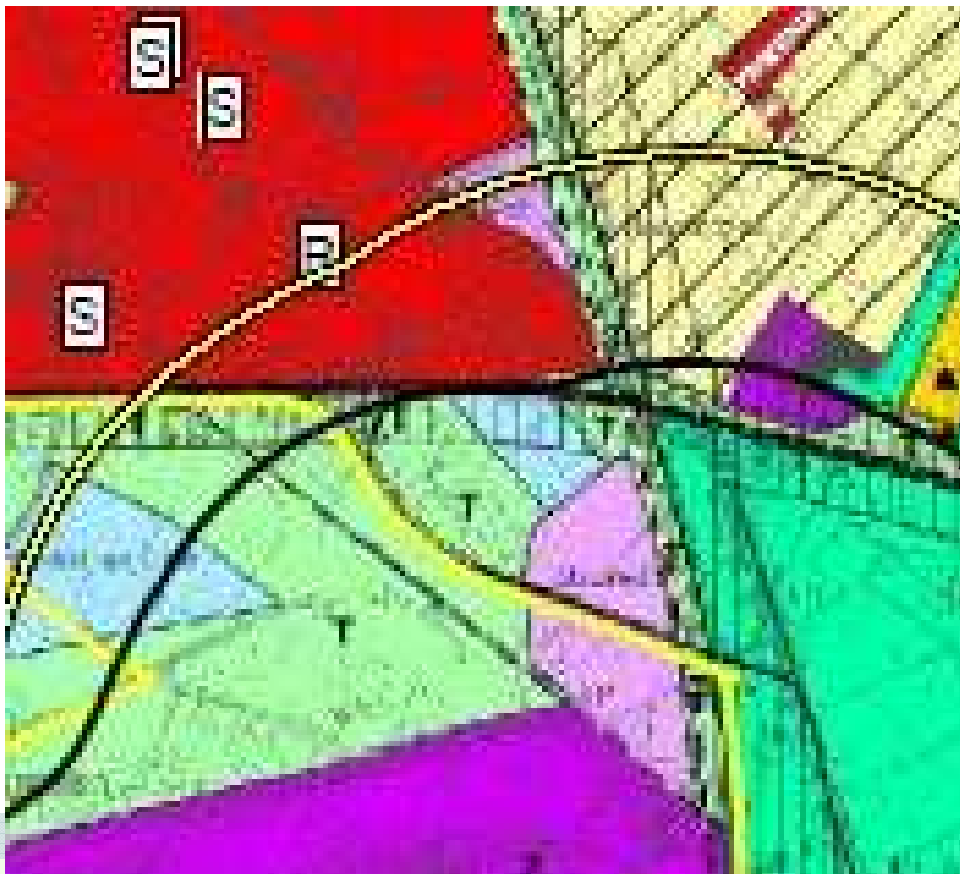

 5 ton chloor
 toegelaten

 Inplanting van 5
 ton chloor
 misschien
 mogelijk; vereist
 verder onderzoek

Toxische stoffen

2. Inplanting nieuw gebied met woonfunctie of kwetsbare locatie

IRC $10^{-7}/j$:

Geen gebied met kwetsbare locatie inplanten:

S: school

R: rust- en verzorgingstehuis

H: ziekenhuis

IRC $10^{-6}/j$:

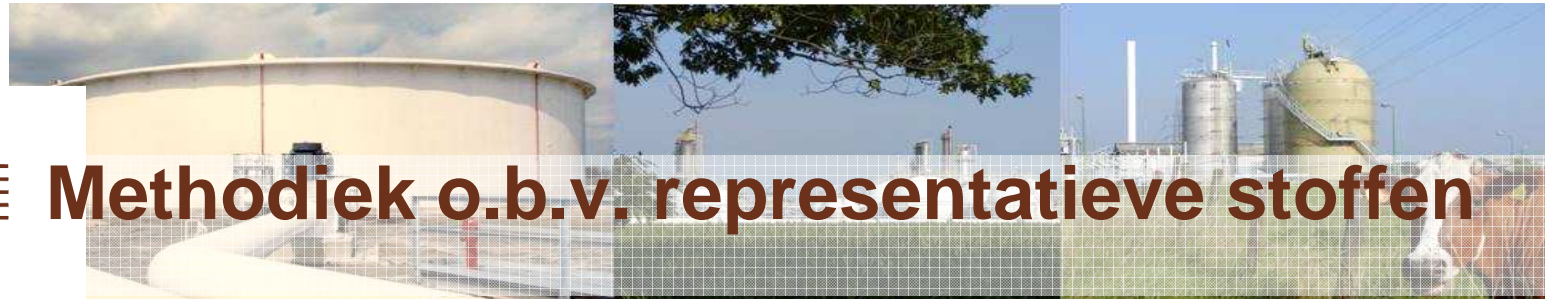
Geen gebied met woonfunctie inplanten

Methodiek B

Methodiek op basis van representatieve stoffen

Methodiek o.b.v. representatieve stoffen

- 5 verschillende productgroepen onderscheiden (representatieve stoffen)

Productcategorie	Modelleringsproduct
Toxische gassen	Chloor
Toxische vloeistoffen	Broom
Brandgevaarlijke gassen	Propaan
Brandgevaarlijke vloeistoffen	Pentaaan
Ontplobbare stoffen	TNT (trinitrotolueen)

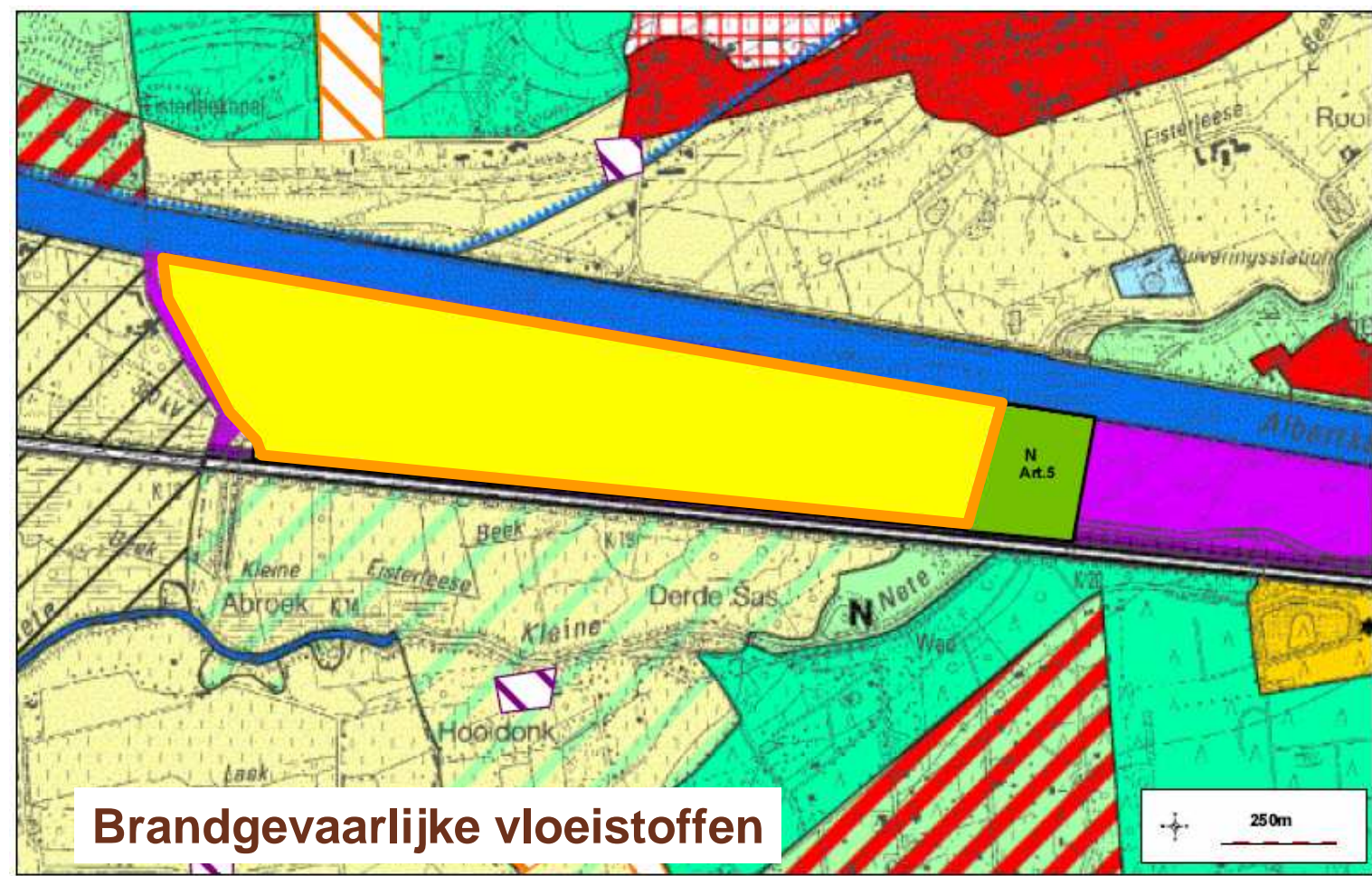
- Per productgroep één kaart

Methodiek o.b.v. representatieve stoffen

200 ton
 gasolie
 toegelaten

Brandgevaarlijke vloeistoffen

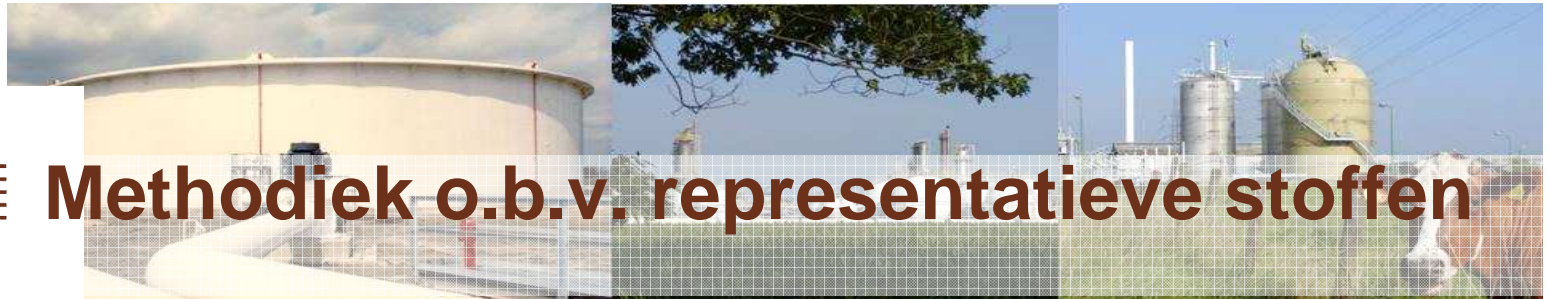
Legende: geel: < 5000 m² plasoppervlakte

- Weekendzone met permanente bewoning
- Zonevreemde cluster

Brandgevaarlijke vloeistoffen / uitbreidingen

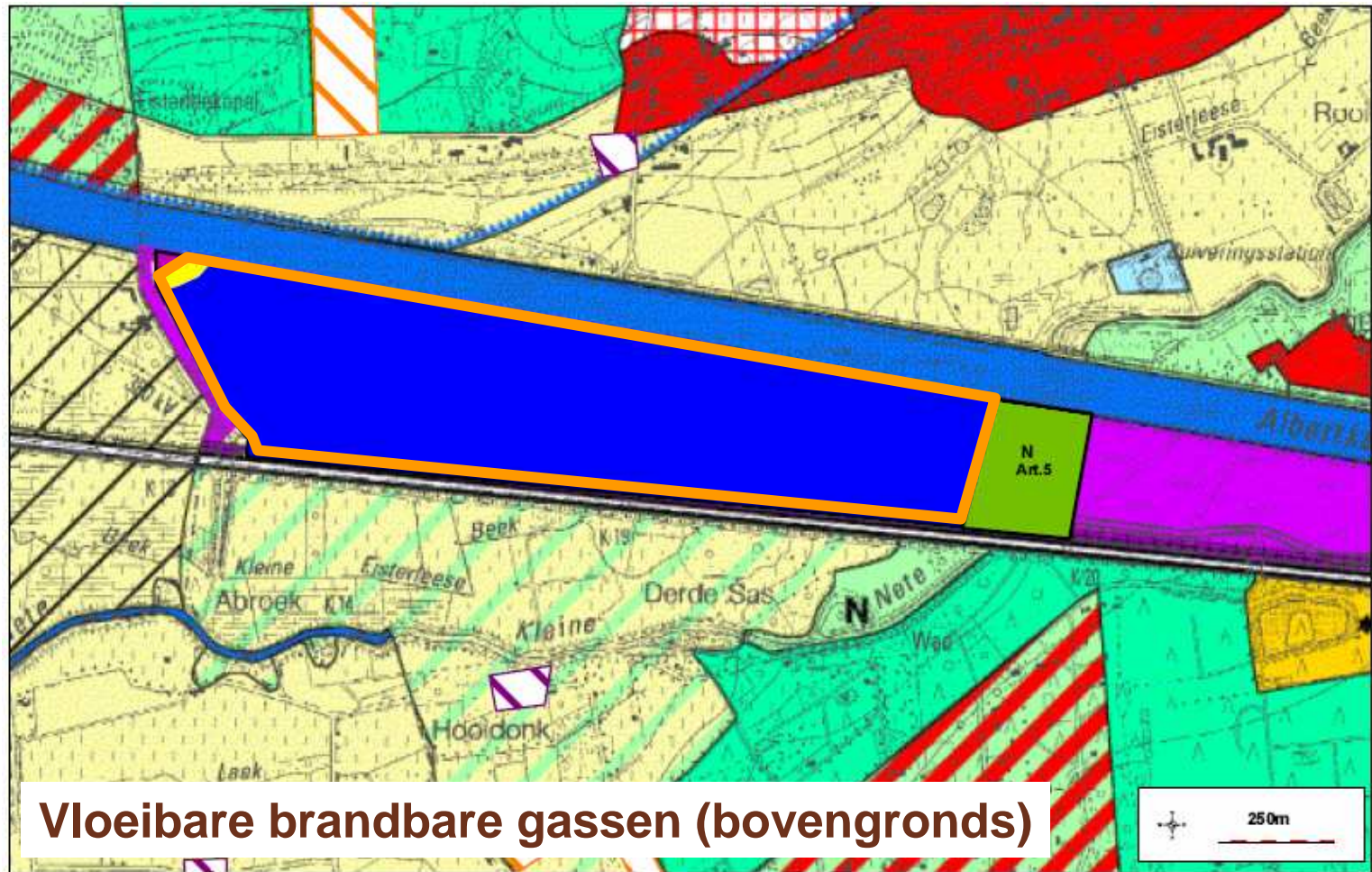

Methodiek o.b.v. representatieve stoffen

80 ton LPG
 toegelaten

Paars
 (linksboven):
 geen
 vloeibare
 brandbare
 gassen
 toegelaten

Vloeibare brandbare gassen (bovengronds)

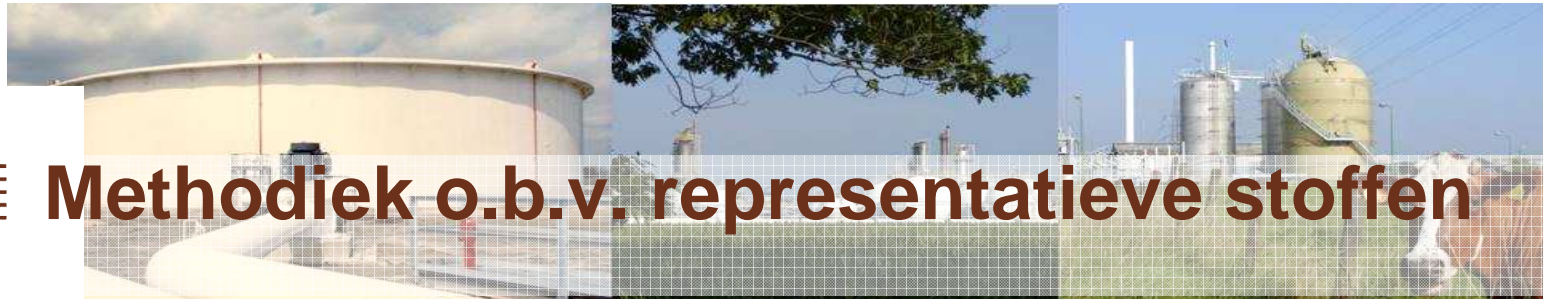
Legende: geel : < 400 ton
 blauw : < 800 ton

Weekendzone met permanente bewoning
 Zonevrije cluster

Bovengrondse houders met vloeibaar gemaakte
 brandgevaarlijke gassen / uitbreidingen

Methodiek o.b.v. representatieve stoffen

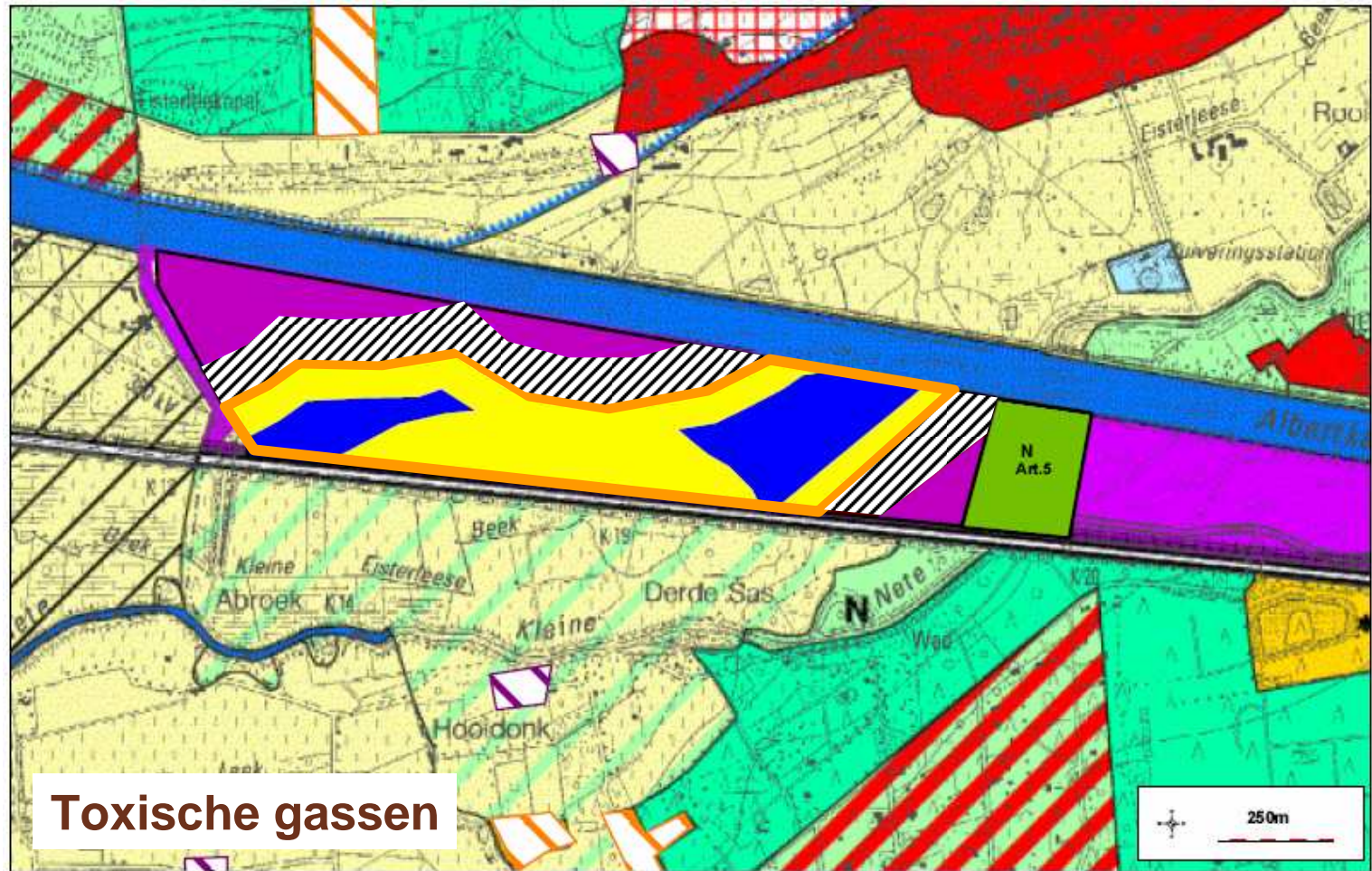

5 ton chloor
toegelaten

Inplanting van
5 ton chloor
misschien
mogelijk;
vereist verder
onderzoek

Paars: geen
toxische
gassen
toegelaten

Toxische gassen

Legende: bruin : < 5 ton
 geel : < 10 ton
 blauw : < 15 ton
 Weekendzone met permanente bewoning
 Zonevrije cluster

Toxische gassen LC50 rat inhal 4h : 1060 mg/m³ /
 uitbreidingen

DEEL V.

De realiteit inzake ruimtelijke veiligheid

Geval: woongebied nabij Sevesobedrijf ?

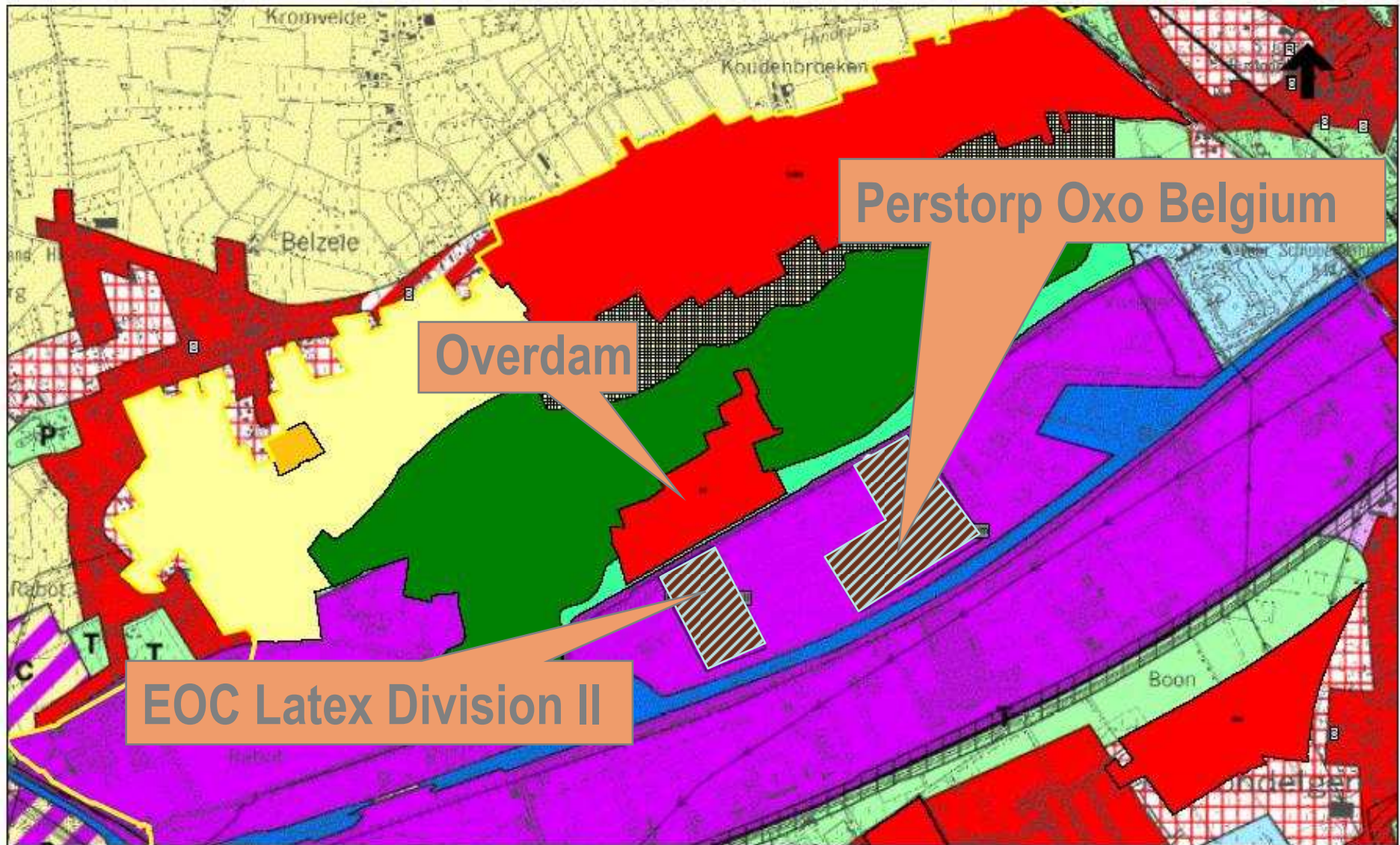

Sevesobedrijf EOC Polymers II

- Hoge drempel Sevesobedrijf
- 360 ton butadieen (ingeterpte tanks) (2 x 300 m³)
en uitbreiding met ca. 300 ton (500 m³)

RUP-voorstel

0.0 0.2 0.4 0.6 0.8 1.0 km

03/2004 - Setius

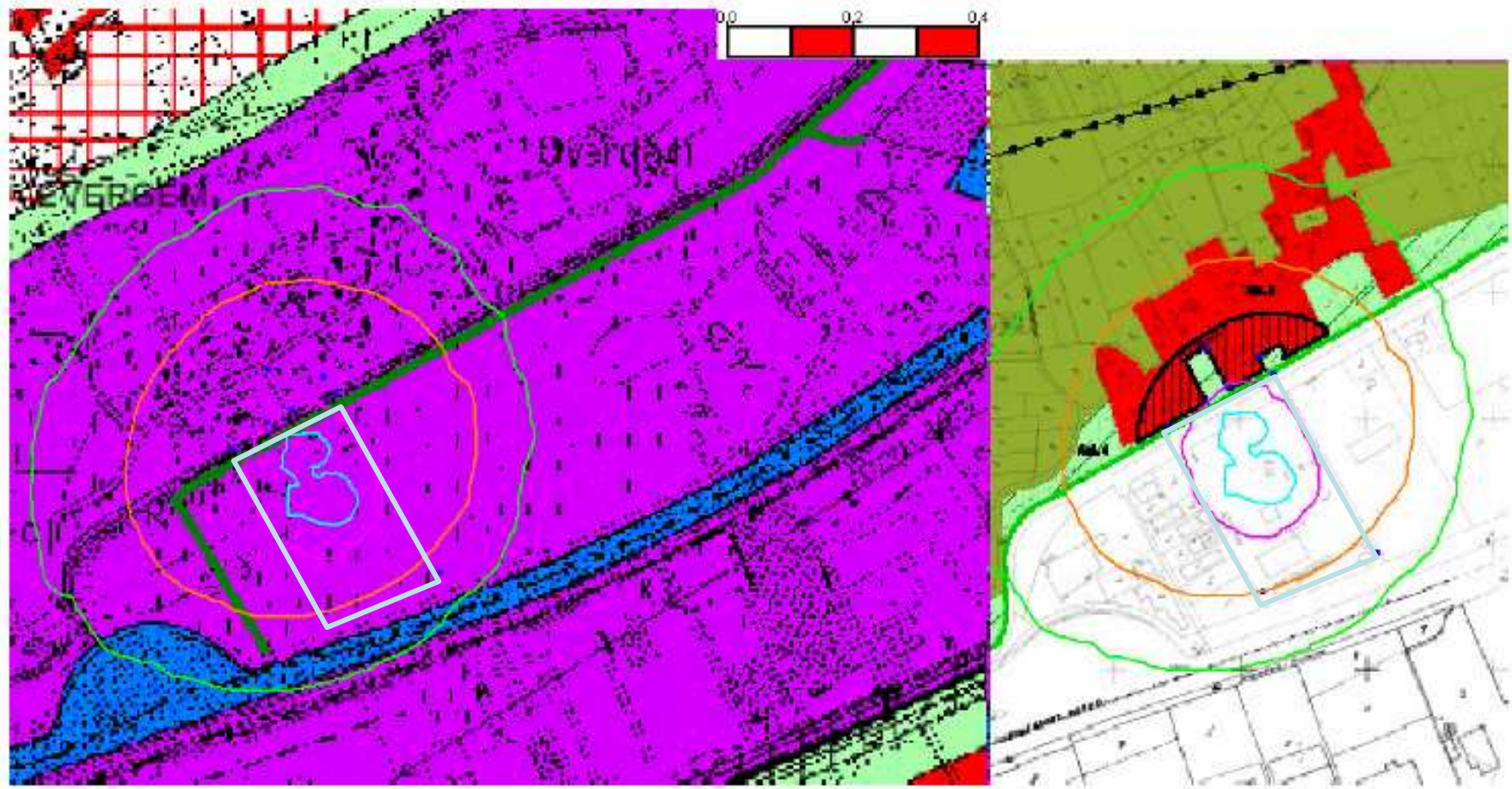

Woongebied Overdam

- Historisch ontwikkelde situatie Overdam met:
  - ca. 20 huizen
  - ca. 4 landbouwbedrijven
  - een manège
- Overdam kwam in industrieel gebied te liggen circa 1970
- Overdam voorgesteld als woongebied (rode kleur) in RUP-voorstel

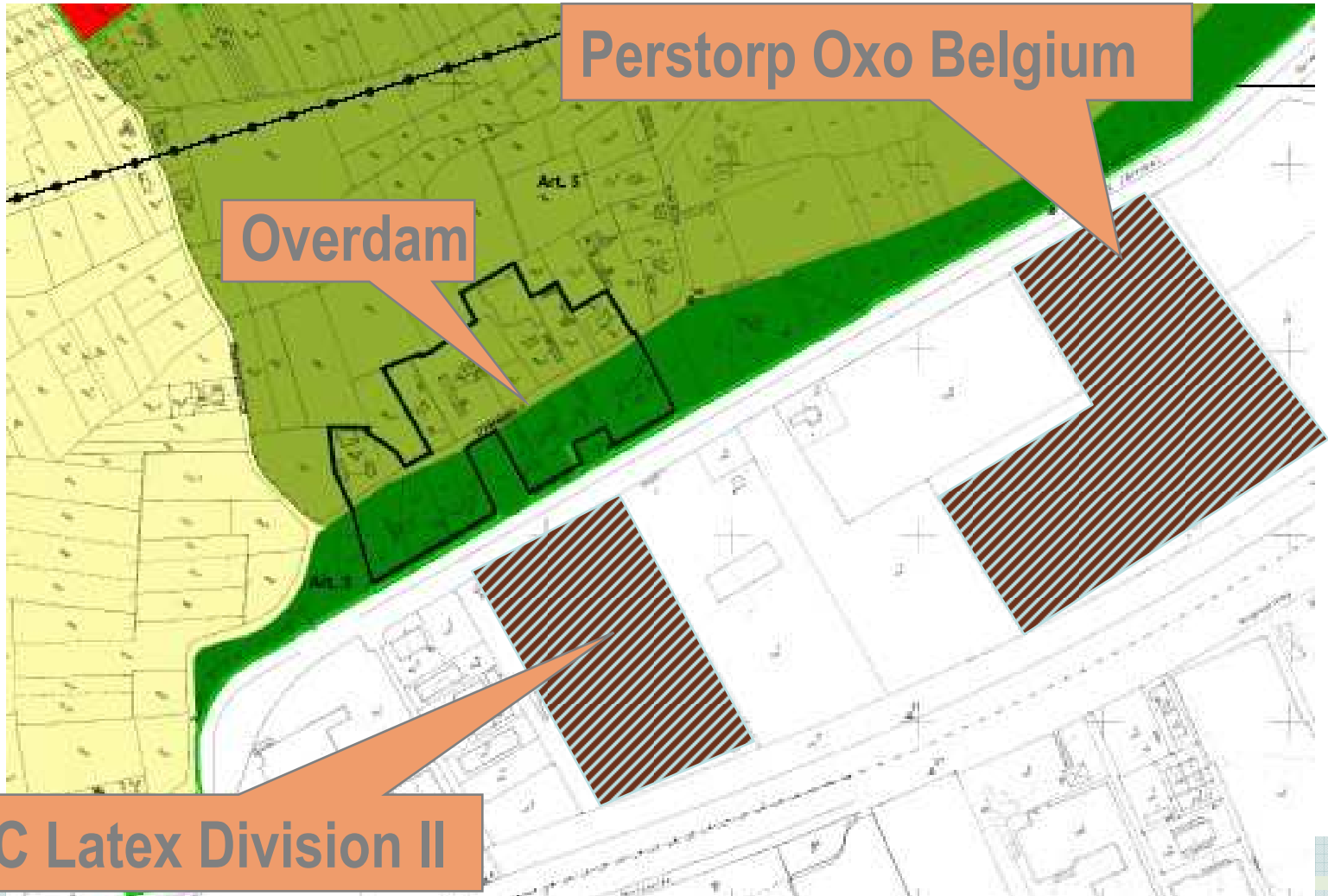

Historische situatie RUP-voorstel

- 10-4/jaar
- 10-5/jaar
- 10-6/jaar
- 10-7/jaar

Beslissing voor het RUP

Geval: woongebied nabij Sevesobedrijf ?

- Beslissing
  - Geen woongebied in RUP
  - Onteigening woningen:
    - in periode van 10 jaar
    - in zone van IRC = 10^{-6} /jaar
- Resultaat
  - Een veiliger situatie door de ruimtelijke veiligheidsrapportage !
  - Een bewijs dat het werkt !

DEEL VI.

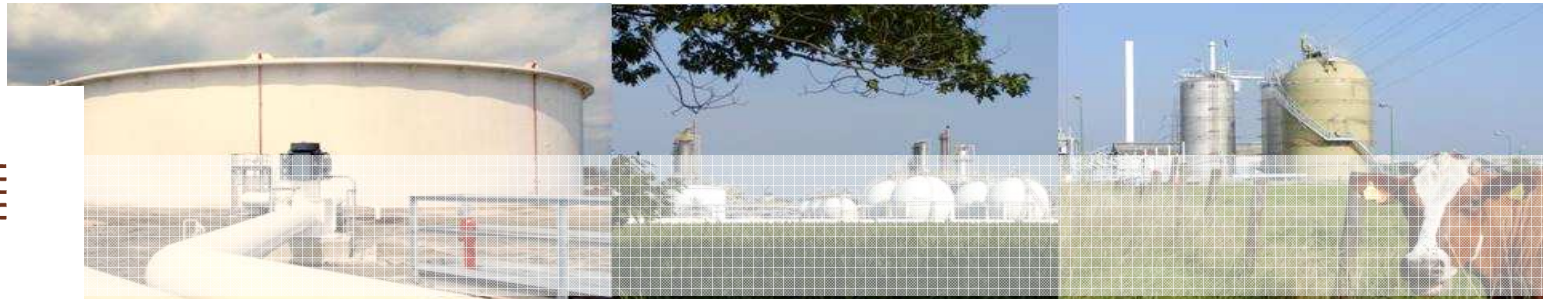
**Conclusie = voordelen Vlaamse
ruimtelijke veiligheid**

Conclusie = voordelen Vlaamse aanpak ruimtelijke veiligheid

- **Snel inzicht** of een bepaalde risicovolle activiteit in ruimtelijke zin inpasbaar is ten opzichte van kwetsbare objecten
- **Schillen of zones** op bestemmingsplan duiden aan welke risicovolle activiteiten daarbinnen zeer waarschijnlijk mogen plaatsvinden
- **Goede sturingsmethodiek** voor ruimtelijke plannen
- **Tijdswinst** voor bedrijf en overheid

Vragen ?